

Meeste werknemers tevreden met aantal werkuren

Christianne Hupkens

De meeste werknemers zijn tevreden met de omvang van hun dienstverband. Ruim zes op de tien werknemers tussen de 25 en 65 jaar wil niet meer en ook niet minder uren werken. Ruim een kwart zou liever minder uren willen werken.

Werktevredenheid blijkt sterk samen te hangen met de wens om evenveel uren te blijven werken.

Werknemers die (zeer) tevreden zijn met hun werk, zijn vaak ook tevreden met hun werkduur, terwijl werknemers die ontevreden zijn met hun werk, dikwijls ontevreden zijn over het aantal arbeidsuren.

Werknemers met een deeltijdbaan tussen de twee en vier dagen per week zijn het meest tevreden met het aantal uren dat ze werken.

Opvallend is verder dat de hoeveelheid tijd die besteed wordt aan huishouden en zorg geen grote rol blijkt te spelen bij de besluitvorming om meer of minder te gaan werken.

1 Inleiding

Vergeleken met andere Europese landen scoort Nederland hoog op het gebied van arbeidsparticipatie (Centraal Bureau voor de Statistiek, Centraal Planbureau, Planbureau voor de Leefomgeving, Sociaal en Cultureel Planbureau 2009). Tegelijkertijd is er geen land in Europa waar het aantal gewerkte uren per werknemer zo laag is als in Nederland. Dit geldt vooral voor vrouwen (Centraal Bureau voor de Statistiek 2010). Nederlandse vrouwen staan wat arbeidsparticipatie betreft in de top drie van Europa. Alleen in Denemarken en Zweden hebben meer vrouwen een baan. Nederlandse vrouwen werken daarentegen veel vaker in deeltijd dan andere Europese vrouwen (Janssen en Portegijs 2011, Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling 2008). In Nederland neemt het aantal mensen dat in deeltijd werkt ieder jaar toe. De stijging van de omvang van de beroepsbevolking sinds 1996 is volledig toe te schrijven aan het aantal mensen dat in deeltijd werkt. In 2009 werkten bijna 3 miljoen mensen in deeltijd (met een arbeidsduur tussen de 12 en 35 uur per week). Dat is bijna twee keer zoveel als in 1996. Het aantal mensen met een voltijdbaan (met een arbeidsduur van 35 uur per week of meer) is in diezelfde periode nauwelijks veranderd en bleef steken op 4,5 miljoen (Centraal Bureau voor de Statistiek 2010).

Omdat er in de toekomst vanwege de vergrijzing tekorten op de arbeidsmarkt worden verwacht is het de vraag hoe deze tekorten het best kunnen worden opgevangen. In Nederland wordt meer effect verwacht van het verhogen van de arbeidsduur van mensen die parttime werken dan van het verhogen van het aantal mensen dat werkt (Janssen en Portegijs 2011).

Dit artikel gaat in op de vraag in hoeverre de arbeidsduur kan worden vergroot van werknemers die parttime werken. Het artikel beschrijft welke werknemers bereid zijn om meer te gaan werken, welke werknemers juist liever minder willen gaan werken en welke werknemers niet meer en ook niet minder willen werken. Eerst wordt in kaart gebracht hoeveel tijd werknemers besteden aan werk, huishouden en de zorg voor eventuele gezinsleden. Nagegaan wordt in hoeverre deze tijdsbesteding verschilt tussen mannen en vrouwen en in hoeverre de tijd besteed aan werk en zorg varieert tussen verschillende gezinssituaties. Daarna wordt bekeken of werknemers belemmeringen ondervinden bij het combineren van hun werk met hun privéleven. Om de arbeidsduur te verhogen is het van belang dat werknemers arbeid en zorg kunnen combineren. Hoeveel werknemers missen wel eens familie- of gezinsactiviteiten door het werk? En hoeveel werknemers missen of verwaarlozen hun werkzaamheden door privé-omstandigheden?

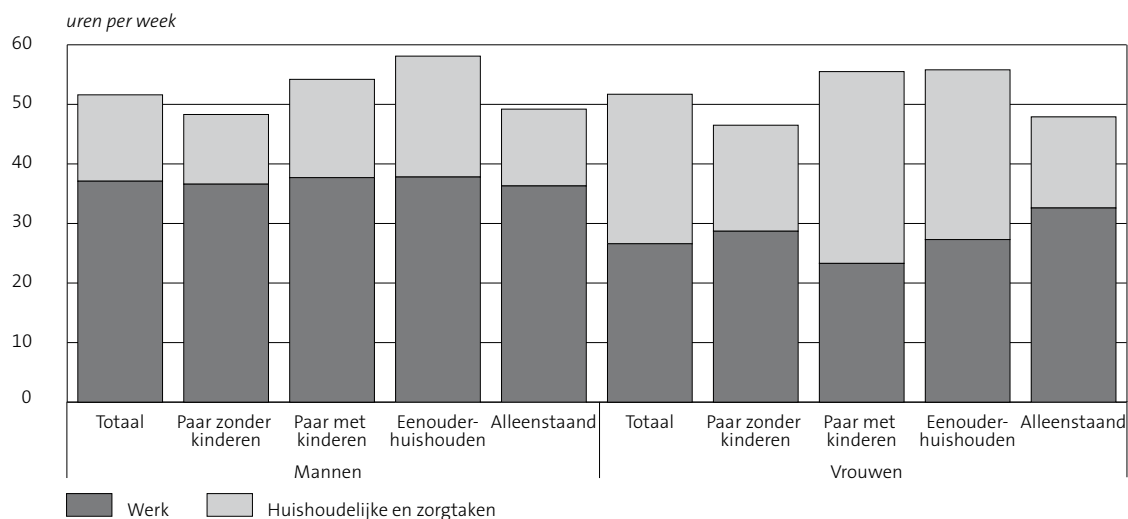
Werktevredenheid speelt waarschijnlijk ook een rol in de beslissing om meer of juist minder te gaan werken. Daarom beschrijft dit artikel ook hoe tevreden werknemers zijn met hun werk. Zijn mensen die parttime werken even tevreden als mensen die fulltime werken? Zijn werknemers die tevreden zijn met hun werk bereid om meer te gaan werken?

Ten slotte wordt nagegaan wat het sterkst samenhangt met de wens om meer of juist minder te werken: de arbeidsduur, de tijd die men aan huishouden en zorg besteedt, de problemen die men ondervindt bij het combineren van werk en thuis of de werktevredenheid.

2 Ruim 50 uur per week voor werk en huishouden

In 2010 besteedden werknemers tussen de 25 en 65 jaar gemiddeld 52 uur per week aan de combinatie van werk en huishoudelijke en zorgtaken. Mannen en vrouwen besteden evenveel tijd aan arbeid, huishouden en zorg. Mannen besteden het grootste deel van deze tijd aan werk (gemiddeld 37 uur per week), vrouwen besteden ongeveer de helft van hun tijd aan werk (gemiddeld 27 uur) en de andere helft aan huishoudelijke en zorgtaken.

2.1 Tijd besteed aan werk en huishoudelijke en zorgtaken naar huishoudtype

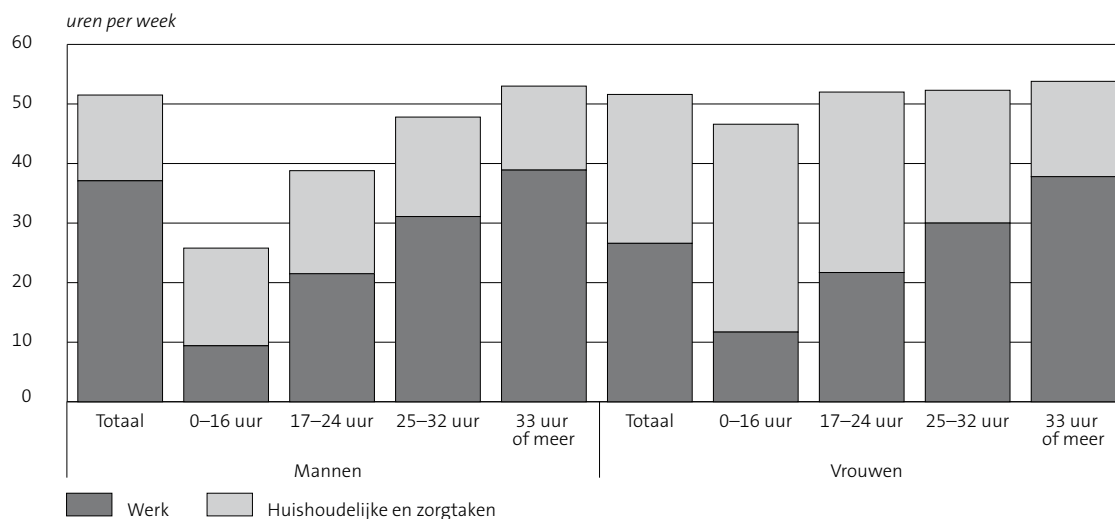
Bron: TNO/CBS, Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden 2010.

Hoeveel tijd er wordt besteed aan werk enerzijds en huishouden en zorg anderzijds hangt samen met de gezinssamenstelling. Mannen en vrouwen met een partner en thuiswonende kinderen besteden gemiddeld 55 uur per week aan werk, huishouden en zorg. Mannen hebben meestal een fulltime baan: gemiddeld werken ze 38 uur per week. Daarnaast besteden ze 17 uur per week aan huishoudelijke en zorgtaken. Vrouwen met een partner en kinderen hebben gemiddeld een baan van 3 dagen per week (gemiddeld werken ze 23 uur per week). Daarnaast zijn ze 32 uur per week kwijt aan het huishouden en de zorg voor hun gezin.

Alleenstaande vaders en moeders hebben het het drukst. Alleenstaande vaders besteden gemiddeld 58 uur per week aan werk, huishouden en zorg. Net als vaders met een partner hebben ze meestal een fulltime baan (gemiddeld 38 uur per week). Daarnaast besteden ze gemiddeld 20 uur per week aan huishoudelijke en zorgtaken. Alleenstaande moeders werken meer uren (27 uur) dan moeders met een partner, maar besteden minder tijd aan huishouden en zorg (29 uur).

Mannen en vrouwen met een partner zonder kinderen en alleenstaanden besteden gemiddeld 48 uur per week aan de combinatie van werk, huishouden en zorg. Zij besteden relatief veel tijd aan werk en weinig tijd aan huishoudelijke en zorgtaken.

2.2 Tijd besteed aan werk en huishoudelijke en zorgtaken naar aantal contracturen

Bron: TNO/CBS, Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden 2010.

Wanneer we de totale tijd besteed aan werk en huishoudelijke en zorgtaken uitzetten naar het aantal uren dat men werkt, blijkt dat patroon tussen mannen en vrouwen te verschillen. Mannen besteden ongeveer evenveel tijd aan huishouden en zorg, ongeacht hoeveel uren ze werken. Mannen met een fulltime baan besteden dan ook meer tijd aan de combinatie van werk en huishouden dan mannen met een parttime baan.

Afgezien van vrouwen die minder dan 2 dagen per week werken, besteden vrouwen evenveel tijd aan de combinatie van werk en huishouden, ongeacht het aantal uren dat ze betaalde arbeid verrichten. Hoe meer uren vrouwen aan hun baan besteden, hoe minder uren ze aan huishouden en zorg besteden. Voor een deel kan dit verschil tussen mannen en vrouwen worden verklaard doordat mannen met een kleine deeltijd baan vaker met hun gezondheid kampen. Ze hebben meer dan gemiddeld last van een langdurige aandoening die hen beperkt in hun werk.

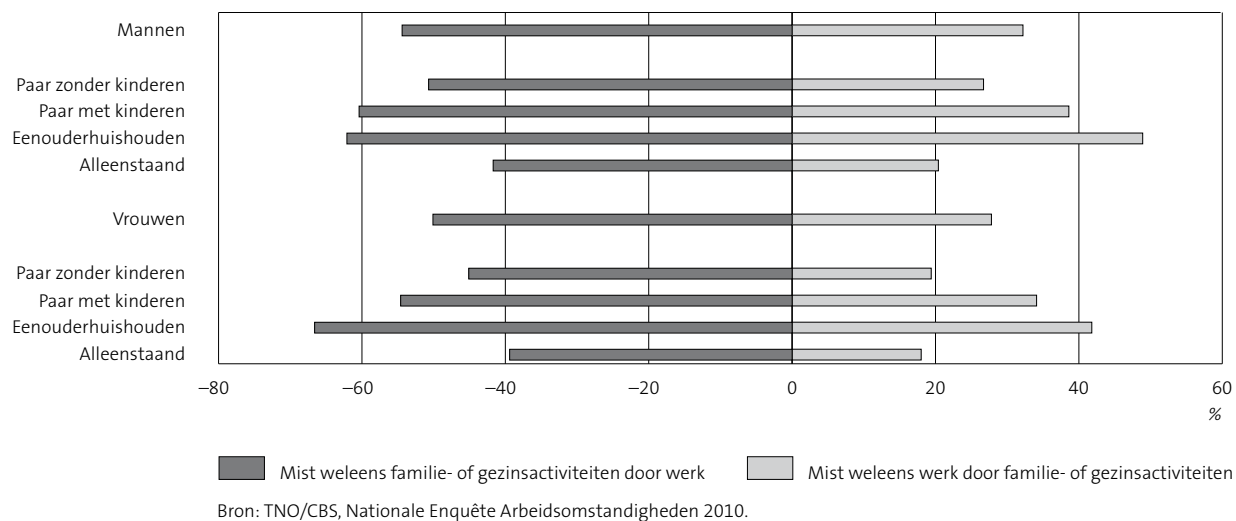
3 Combinatie arbeid en zorg probleem voor helft werknemers

Werknemers ondervinden wel eens moeilijkheden bij het combineren van hun werk met hun privéleven. Het privéleven kan soms lijden onder het werk en andersom kan het werk lijden onder privé-omstandigheden.

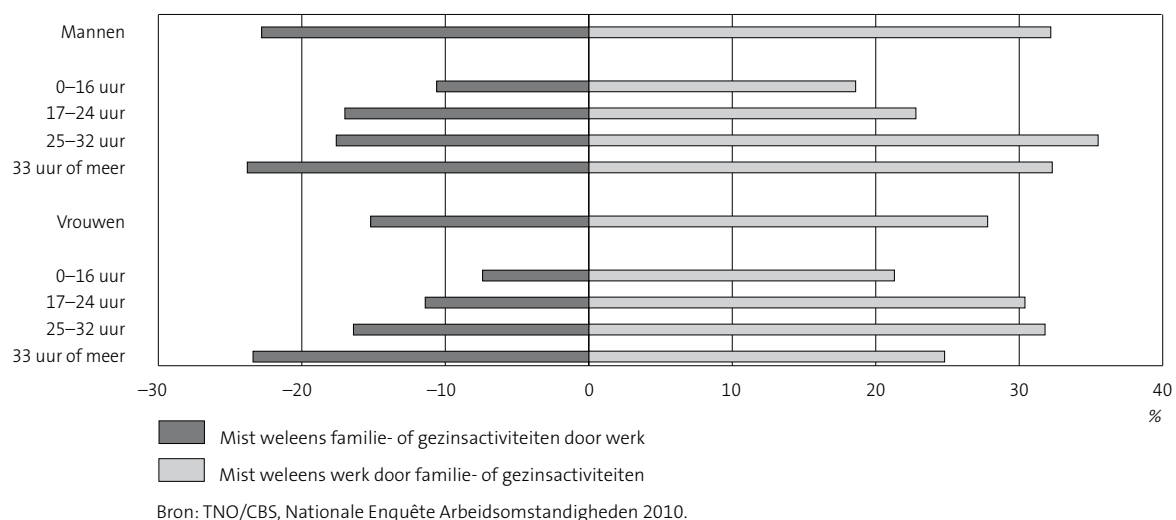
Wanneer werknemers gevraagd wordt of ze wel eens familie- of gezinsactiviteiten missen of verwaarlozen door hun werk, antwoorden vier op de tien werknemers dat dat wel eens het geval is en bijna één op de tien werknemers geeft aan dat dat vaak of zeer vaak gebeurt.

Werknemers missen of verwaarlozen hun werkzaamheden minder vaak door familie- en gezinsverantwoordelijkheden dan andersom. Ruim een kwart van de werknemers geeft aan dat dat een enkele keer gebeurt en slechts twee procent antwoordt dat dat vaak of zeer vaak gebeurt.

3.1 Conflicten tussen werk en huishoudelijke en zorgtaken naar huishoudtype

3.2 Conflicten tussen werk en huishoudelijke en zorgtaken naar aantal contracturen

Bij mannen lijdt het privéleven vaker onder het werk en lijdt het werk vaker onder het privéleven dan bij vrouwen, waarschijnlijk omdat mannen meer uren werken dan vrouwen.

Problemen bij het combineren van werk en privé hangen samen met de gezinssituatie. Alleenstaande ouders hebben het vaakst moeite om werk en privé te combineren, gevolgd door paren met kinderen en paren zonder kinderen. Zoals te verwachten is, hebben alleenstaanden hier het minst vaak problemen mee.

In het algemeen geldt dat hoe meer uren werknemers aan hun werk kwijt zijn, hoe meer problemen ze hebben met de combinatie van werk en privé. Mannen en vrouwen die meer dan vier dagen per week werken, vormen een uitzondering: zij missen minder vaak werkzaamheden door hun privéleven dan

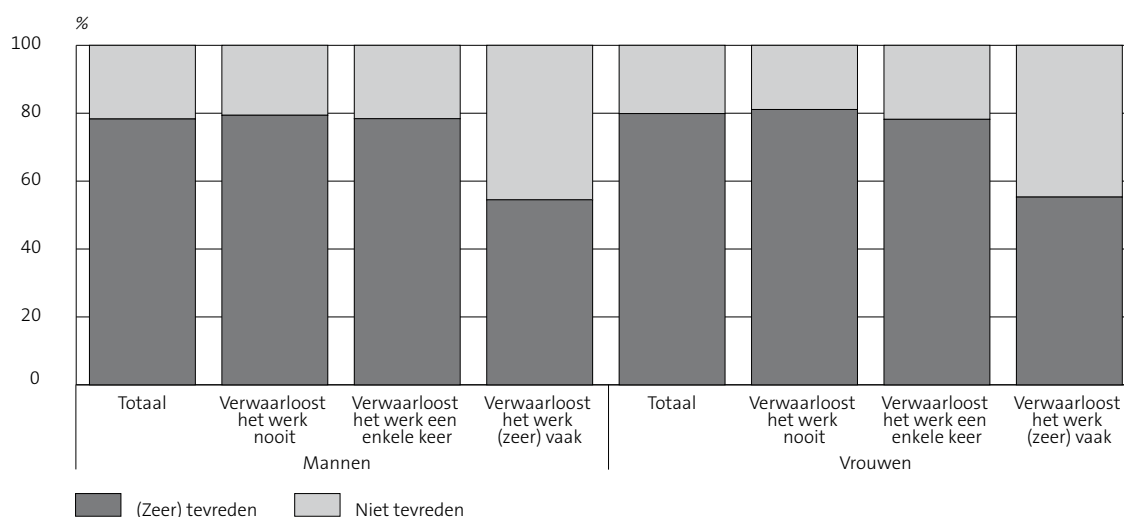
mannen en vrouwen die tussen de drie en vier dagen per week werken. Mogelijk hebben zij, juist omdat ze veel uren werken, allerlei regelingen getroffen om arbeid en zorg te kunnen combineren.

4 Ontevredenheid werk neemt toe met problemen combineren arbeid en zorg

Bijna acht op de tien werknemers zijn tevreden of zeer tevreden met hun werk. Werknemers met een partner (al dan niet met kinderen) zijn vaker tevreden met hun werk dan alleenstaanden. Bij de mannen is er geen verschil in de tevredenheid tussen de alleenstaande vaders en mannen die alleen wonen. Bij de vrouwen zijn de alleenstaande moeders het minst tevreden met hun werk.

Tevredenheid met het werk blijkt nauwelijks samen te hangen met de omvang van de werkweek. Mannen die minder dan 3 dagen per week werken, blijken iets minder tevreden te zijn met hun werk dan mannen die meer dan 3 dagen per week werken. Vrouwen die parttime werken zijn even tevreden met hun werk als vrouwen die fulltime werken.

4.1 Tevredenheid met werk naar verwaarlozing werk door privé-omstandigheden

Bron: TNO/CBS, Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden 2010.

Tevredenheid met het werk blijkt wel sterk samen te hangen met de mogelijkheden om arbeid en zorg te combineren. Werknemers die vaker familie- of gezinsactiviteiten missen door het werk, blijken minder tevreden met hun werk te zijn, evenals werknemers die vaker werkzaamheden missen door familie- of gezinsverantwoordelijkheden. Het is bij deze verbanden niet duidelijk wat oorzaak is en wat gevolg. Andersom kan namelijk ook gelden dat hoe minder tevreden werknemers met hun werk zijn, hoe vaker ze werkzaamheden missen vanwege privé-omstandigheden.

5 Merendeel werknemers tevreden met omvang werkweek

In 2010 zijn ruim zes op de tien werknemers tevreden met het aantal contracturen. Ze willen niet meer en ook niet minder werken. Ruim een kwart van de werknemers geeft aan dat ze minder uren per week willen werken dan ze nu doen, maar één op de acht werknemers wil juist liever meer uren werken.

De wens om meer of minder uren te werken hangt logischerwijs samen met de omvang van het dienstverband: werknemers met veel contracturen willen vaak minder uren werken en werknemers met weinig contracturen willen juist vaker hun contract uitbreiden (Hooftman et al 2011). Mannen werken over het algemeen meer uren per week dan vrouwen. Mannen willen dan ook vaker minder werken en vrouwen willen juist vaker meer werken.

Meer, evenveel of minder willen werken op basis van de EBB of de NEA

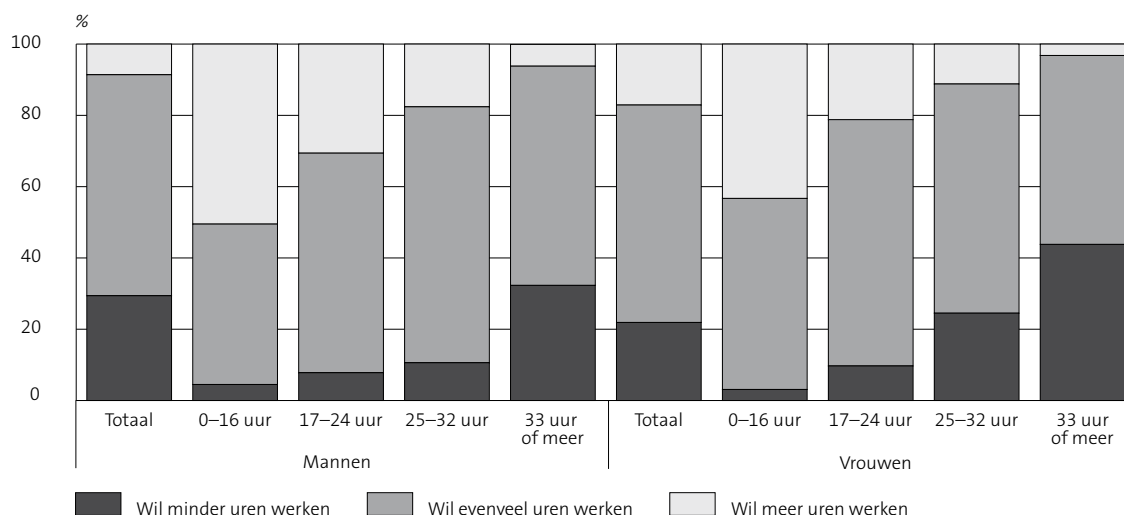
De gegevens over de percentages werknemers die meer, evenveel of minder willen werken op basis van de NEA wijken af van de percentages die zijn gebaseerd op de Enquête Beroepsbevolking (EBB). In de EBB wordt gevraagd: 'Zou u binnen 6 maanden meer of minder uren willen gaan werken, aangenomen dat uw verdienen dan ook veranderen?' Bij de NEA wordt gevraagd wat de omvang van het dienstverband is (volgens het contract) en vervolgens hoeveel uur de respondent zou willen werken. Op basis hiervan is berekend welke werknemers meer, evenveel of minder uren willen werken. Het verschil met de EBB is dat de NEA-respondenten de vraag ook kunnen beantwoorden zonder dat ze rekening houden met de financiële consequenties.

De resultaten van de EBB laten zien dat minder mensen het aantal uren willen wijzigen, vergeleken met de NEA. De cijfers van de EBB van 2010 tonen dat:

- 88 procent van de werkende mannen en 81,6 procent van de werkende vrouwen evenveel uren willen blijven werken,
- 6,3 procent van de mannen en 8,1 procent van de vrouwen minder uren willen werken, en
- 5,7 procent van de mannen en 10,3 procent van de vrouwen meer uren willen werken (StatLine).

Deze cijfers van de EBB hebben betrekking op zowel werknemers als zelfstandigen, terwijl de percentages van de NEA zijn gebaseerd op werknemers.

5.1 Wens om werkuren te wijzigen naar contracturen

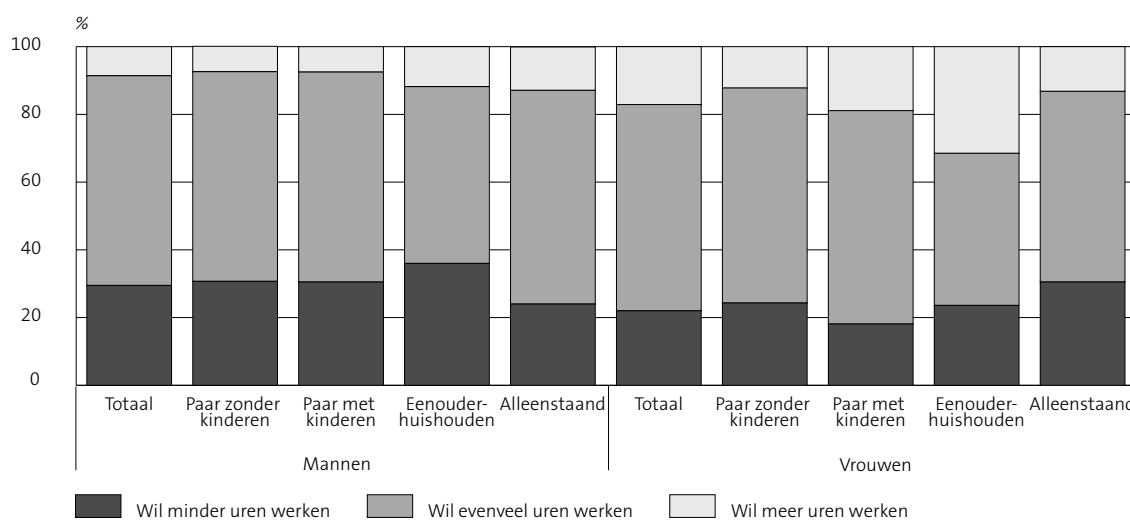

Bron: TNO/CBS, Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden 2010.

De wens om meer of minder te werken hangt ook samen met de gezinssituatie. Ruim zes van de tien mannen met een partner zijn tevreden met de omvang van hun dienstverband. Ruim drie van de tien willen liever minder uren werken. Zij zijn het minst vaak bereid om meer te gaan werken: slechts 7,5 procent wil meer uren werken. Opvallend is dat het geen verschil uitmaakt of er kinderen thuis wonen of niet. Alleenstaande vaders zijn het minst tevreden met de omvang van hun werkweek: ruim een derde van de alleenstaande vaders wil liever minder werken. Onder de alleenstaande mannen zonder kinderen is de animo om meer uren te werken juist het grootst.

Bij vrouwen is een ander patroon zichtbaar. Vrouwen met een partner zijn het vaakst tevreden met de omvang van hun dienstverband: ruim 60 procent is hiermee tevreden, ongeacht of ze thuiswonende

5.2 Wens om werkuren te wijzigen naar huishoudtype

Bron: TNO/CBS, Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden 2010.

kinderen hebben of niet. Vrouwen met een partner en kinderen werken het minst. Onder deze moeders is de animo om minder uren te werken het kleinst.

Alleenstaande moeders zijn (net als alleenstaande vaders) het minst vaak tevreden met de omvang van hun werkweek: meer dan de helft is ontevreden. In tegenstelling tot de alleenstaande vaders willen alleenstaande moeders juist het vaakst hun contract uitbreiden: ruim 30 procent van de alleenstaande moeders wil dat. Alleenstaande vrouwen zonder kinderen werken het meest: gemiddeld vier dagen per week. Zij willen het vaakst minder gaan werken.

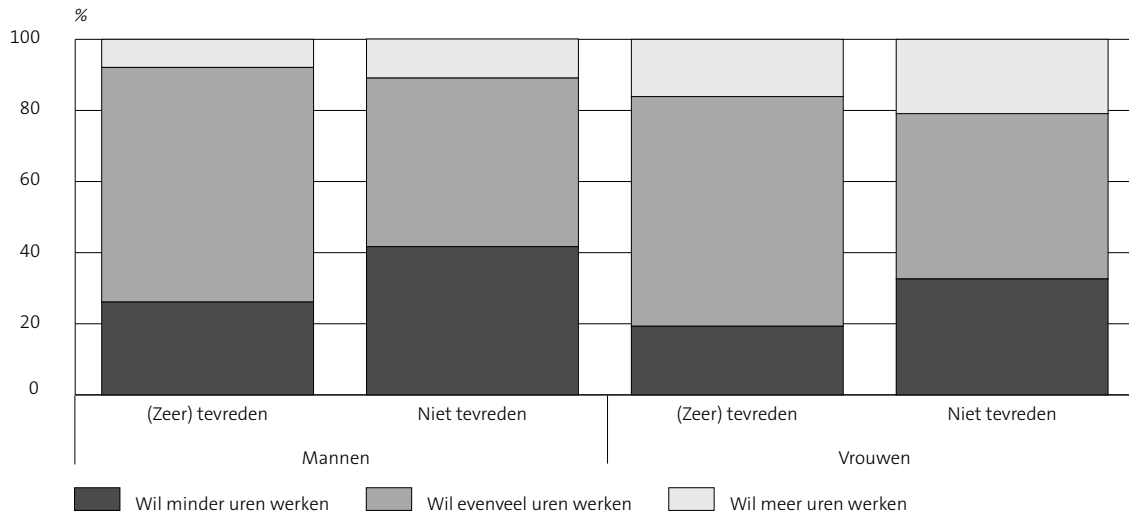
6 Werktevredenheid telt bij wens werkuren te wijzigen

Werknemers die vaker problemen ondervinden bij het combineren van arbeid en zorg, willen vaker minder uren werken. Van de werknemers die vaak familie- of gezinsactiviteiten missen vanwege hun werk, wil bijna vier op de tien minder werken. Van de werknemers die hier geen last van hebben, zegt ruim twee op de tien dat ze minder willen werken. Hetzelfde patroon is zichtbaar bij werknemers die vaak hun werk missen of verwaarlozen door familie- of gezinsverantwoordelijkheden. Opvallend hierbij is wel dat daarnaast ook een groot deel van de werknemers die vaak hun werkzaamheden door privé-omstandigheden veronachtzamen, aangeeft dat ze juist meer uren willen werken. Deze verbanden zijn bij mannen en vrouwen vergelijkbaar.

De wens om het aantal werkuren te veranderen hangt ook samen met de werktevredenheid. Van de werknemers die (zeer) tevreden zijn met hun werk is twee derde ook tevreden met het aantal uren dat ze werken. Bijna een kwart van de tevreden werknemers wil minder uren werken en ruim één op de tien wil liever meer uren werken.

Werknemers die niet tevreden met hun werk zijn willen veel vaker minder uren werken: bijna vier op de tien ontevreden werknemers willen minder werken. Minder dan de helft van de ontevreden werknemers is tevreden met het aantal uren en 15 procent wil hun contract (ondanks hun ontevredenheid) uitbreiden.

6.1 Wens om werkuren te wijzigen naar tevredenheid met werk

Bron: TNO/CBS, Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden 2010.

7 Indien tevreden met werk geen verandering werkuren

Zoals hierboven beschreven hangt de wens om het aantal werkuren te wijzigen af van het aantal contracturen, de hoeveelheid tijd die men aan huishouden en zorg besteedt, de problemen die men ondervindt bij het combineren van arbeid en zorg, en de werktevredenheid. Verder varieert deze wens ook met leeftijd, opleidingsniveau, het type huishouden en de financiële situatie van het huishouden en verschilt deze wens tussen mannen en vrouwen.

Aangezien deze kenmerken ook onderling samenhangen, is een multivariate analyse uitgevoerd (multipel classificatieanalyse) om na te gaan wat het effect van de afzonderlijke kenmerken is als er gecorrigeerd wordt voor deze onderlinge samenhangen. Er zijn drie analyses uitgevoerd, namelijk apart voor mensen die hun contract zouden willen uitbreiden, voor mensen die evenveel uren willen werken als ze nu doen, en voor mensen die minder zouden willen werken.

Uit de multivariate analyse van mensen die evenveel uren willen blijven werken, blijkt dat drie kenmerken niet significant samenhangen als voor de overige kenmerken wordt gecorrigeerd, namelijk leeftijd, opleidingsniveau en de hoeveelheid tijd die werknemers besteden aan huishouden en zorg (tabel B.1). Jongeren en ouderen zijn even vaak tevreden met de omvang van hun dienstverband. Hetzelfde geldt voor laag en hoog opgeleiden en voor mensen die veel en mensen die weinig tijd besteden aan het huishouden. De overige kenmerken hangen wel samen met de wens om evenveel te blijven werken. De werktevredenheid blijkt het sterkst samen te hangen met de wens om evenveel uren te blijven werken. Van de mensen die tevreden of zeer tevreden zijn met hun werk wil tweederde evenveel uren blijven werken, terwijl van de mensen die ontevreden zijn met hun werk ongeveer de helft evenveel wil blijven werken. De contractduur is het kenmerk dat daarna het sterkst samenhangt met de wens om evenveel uren te blijven werken. Zeven van de tien werknemers met een deeltijdbaan tussen de twee en vier dagen per week zijn tevreden met het aantal contracturen. Werknemers met een kleine deeltijdbaan van minder dan twee dagen per week en werknemers die meer dan vier dagen per week werken zijn minder vaak tevreden met het aantal contracturen: ruim 55 procent van hen is tevreden.

Als derde toont geslacht een samenhang. Het verschil tussen mannen en vrouwen wordt groter als er in de analyse gecorrigeerd wordt voor de andere kenmerken. Na correctie blijkt dat bijna tweederde van de mannen en bijna zes op de tien vrouwen evenveel uren willen blijven werken als ze nu doen. Als vierde

speelt de financiële situatie van het huishouden een rol. Hoe gunstiger de financiële situatie, hoe meer mensen evenveel uren willen blijven werken.

Werknemers die vaak problemen hebben om werk en privé te combineren, willen minder vaak evenveel uren werken dan werknemers die daar nooit problemen mee hebben. Ten slotte blijkt het type huishouden nog een rol te spelen: de helft van de alleenstaande ouders wil evenveel uren blijven werken, tegenover ruim zes op de tien alleenstaanden zonder kinderen en paren (al dan niet met kinderen).

8 Ontevreden werknemers willen vaak minder uren werken

De multivariate analyse van mensen die minder uren zouden willen werken dan ze nu doen laat zien dat de financiële situatie van het huishouden en de hoeveelheid tijd die werknemers besteden aan huishouden en zorg niet significant samenhangen als voor de overige kenmerken wordt gecorrigeerd (tabel B.2). Van de overige kenmerken blijkt dat het aantal contracturen het sterkst samenhangt met de wens om minder uren te werken. Ruim één derde van de werknemers met een baan van meer dan vier dagen per week wil liever minder werken. Van de werknemers die tussen de drie en vier dagen per week werken wil 18 procent minder werken en van de werknemers die minder dan drie dagen per week werken wil slechts een heel klein deel minder werken.

De werktevredenheid is het kenmerk dat als tweede sterk samenhangt met de wens om minder te werken. Ruim een derde van de werknemers die ontevreden zijn met hun werk wil minder werken, terwijl van de werknemers die wel tevreden zijn met hun werk, minder dan een kwart uren zou willen inleveren.

Daarna blijkt geslacht een grote rol te spelen. Opvallend is dat na correctie voor de andere kenmerken in de multivariate analyse blijkt dat vrouwen vaker minder willen werken dan mannen, terwijl als er geen rekening gehouden wordt met deze kenmerken mannen juist vaker dan vrouwen minder willen werken. Zeer waarschijnlijk wordt dat veroorzaakt doordat mannen gemiddeld genomen nu eenmaal meer uren werken dan vrouwen.

Werknemers die vaak problemen hebben om arbeid en zorg te combineren willen vaker minder uren werken dan werknemers die daar nooit problemen mee hebben. Leeftijd, huishoudtype en opleidingsniveau spelen ten slotte ook nog een rol. Ouderen willen vaker dan jongeren minder werken. Middel en hoog opgeleiden willen vaker dan laag opgeleiden uren inleveren. Gecorrigeerd voor alle andere effecten blijkt dat paren met kinderen het vaakst minder willen werken, en dat alleenstaanden dat juist het minst vaak willen.

9 Wens meer uren te werken bij kleine deeltijdbaan en bij mensen die geld tekort komen

De multivariate analyse van mensen die meer uren zouden willen werken dan ze nu doen, toont aan dat vier kenmerken niet significant samenhangen met de wens om het contract uit te breiden als voor de overige kenmerken wordt gecorrigeerd: namelijk het opleidingsniveau, de hoeveelheid tijd die werknemers besteden aan huishouden en zorg, het feit of het familieleven onder het werk lijdt en andersom, of het werk onder het familieleven lijdt (tabel B.3).

De overige kenmerken hangen wel samen met de wens om meer te gaan werken. De omvang van het dienstverband blijkt het sterkst samen te hangen. Bijna de helft van de werknemers met een kleine deeltijdbaan wil meer uren werken, terwijl van de werknemers die meer dan 32 uur per week werken slechts een klein deel meer zou willen werken.

Geslacht blijkt het tweede kenmerk te zijn dat een grote rol speelt. Als er geen correctie plaatsvindt blijkt dat twee keer zoveel vrouwen als mannen hun contract willen uitbreiden, respectievelijk 17 en 8 procent. Dat wordt verklaard doordat vrouwen minder uren werken dan mannen. Na correctie voor de andere kenmerken in de multivariate analyse blijkt namelijk dat juist meer mannen dan vrouwen hun contract willen uitbreiden: respectievelijk 15 en 9 procent.

Het kenmerk dat als derde een belangrijke rol speelt is de financiële situatie van het huishouden. Hoe minder gunstig die situatie, hoe meer werknemers hun contract willen uitbreiden. Als vierde speelt de

gezinssamenstelling een rol. Bijna een kwart van de alleenstaande ouders wil meer werken. Dat is ongeveer twee keer zoveel als bij de paren met of zonder kinderen. Leeftijd is het vijfde kenmerk dat een rol speelt: ouderen willen het minst vaak hun contract uitbreiden. Werktevredenheid speelt geen grote rol. Opvallend is dat mensen die niet tevreden zijn met hun werk iets vaker van plan zijn om meer te gaan werken dan mensen die (zeer) tevreden zijn.

10 Conclusie

De meeste werknemers zijn tevreden met de omvang van hun dienstverband. Ruim zes op de tien werknemers tussen de 25 en 65 jaar wil niet meer en ook niet minder uren werken. Ruim een kwart zou liever minder uren willen werken. Eén op de acht werknemers wil hun contract wel uitbreiden. Vooral werknemers met een kleine deeltijdbaan, werknemers die aangeven dat ze regelmatig geld tekort komen en alleenstaande moeders willen vaak meer werken. Alleenstaande vaders willen juist liever minder werken. Tevredenheid met het werk en problemen met het combineren van arbeid en zorg blijken ook een rol te spelen bij de wens om het aantal contracturen uit te breiden. De overheid en het bedrijfsleven zouden dus vooral werknemers met een kleine deeltijdbaan en alleenstaande moeders kunnen stimuleren om hun contract uit te breiden. Maatregelen die de werktevredenheid positief beïnvloeden kunnen er toe leiden dat werknemers meer willen gaan werken. Ook kunnen de overheid en bedrijven oplossingen bieden om arbeid en zorg te combineren om werknemers die in deeltijd werken te stimuleren om meer te gaan werken (Cloïn en Souren 2011). Zo blijkt een deel van de werkenden meer uren te willen werken als zij hun werktijden beter op hun privéleven kunnen afstemmen, als zij deels thuis kunnen werken, of een huishoudelijke hulp kunnen inschakelen (Cloïn et al. 2010).

Werktevredenheid blijkt sterk samen te hangen met de wens om evenveel uren te blijven werken. Werknemers die tevreden of zeer tevreden zijn met hun werk, zijn vaak ook tevreden over het aantal uren dat ze werken, terwijl werknemers die ontevreden zijn met hun werk, vaak ontevreden zijn over het aantal arbeidsuren. Werknemers met een deeltijdbaan tussen de twee en vier dagen per week zijn het meest tevreden met het aantal uren dat ze werken. Werknemers met een baan van meer dan vier dagen per week willen juist vaak minder werken, evenals werknemers die ontevreden zijn over hun werk.

Opvallend resultaat is ten slotte dat de hoeveelheid tijd die besteed wordt aan huishouden en zorg geen grote rol speelt bij de besluitvorming om meer of minder te gaan werken. Bij mannen blijkt de tijd die aan het huishouden en de zorg voor gezinsleden wordt besteed niet samen te hangen met het aantal uren dat ze werken. Zo besteden mannen die een voltijdbaan hebben, meer tijd aan de combinatie van arbeid en zorg dan mannen met een deeltijdbaan. Bij vrouwen blijkt dat als ze meer uren aan het werk besteden, ze minder uren aan het huishouden en de zorg voor hun gezinsleden besteden. Vrouwen die fulltime werken, besteden evenveel tijd aan de combinatie van arbeid en zorg als vrouwen met een deeltijdbaan van meer dan twee dagen per week. Blijkbaar besteden vrouwen met een grote deeltijdbaan of fulltime baan bepaalde huishoudelijke en zorgtaken uit, bijvoorbeeld aan een huishoudelijke hulp of door gebruik te maken van kinderopvang.

Technische toelichting

De gegevens zijn afkomstig van de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden (NEA) 2010. De NEA is een enquête onder werknemers tussen 15 en 65 jaar in Nederland. De NEA wordt vanaf 2005 jaarlijks uitgevoerd door TNO en het CBS. In 2010 was de respons 33,2 procent, resulterend in 23 788 respondenten die de vragenlijst op papier of via internet hebben ingevuld. De cijfers zijn gewogen naar geslacht, leeftijd, herkomst, opleidingsniveau, bedrijfstak, regio en stedelijkheid. Zoals ieder onderzoek dat gebaseerd is op

een steekproef hebben de uitkomsten van de NEA een onnauwkeurigheidsmarge. Meer informatie over de opzet van het onderzoek en de vragenlijst is te vinden in Koppes, de Vroome, Mol, Janssen en Van den Bossche (2011) en op de website van TNO (www.tno.nl/nea). Voor dit artikel zijn de gegevens van 20 158 werknemers tussen de 25 en 65 jaar geanalyseerd, aangezien jongeren onder de 25 jaar relatief vaak een kleine bijbaan hebben naast hun studie, waardoor de resultaten worden vertekend.

Literatuur

- Centraal Bureau voor de Statistiek (2010). De Nederlandse samenleving 2010. Den Haag/Heerlen.
- Centraal Bureau voor de Statistiek, Centraal Planbureau, Planbureau voor de Leefomgeving, Sociaal en Cultureel Planbureau (2009). Monitor Duurzaam Nederland 2009. Den Haag/Heerlen/Bilthoven.
- Cloïn, M., M. Schols en A. van den Broek m.m.v. M. Koutamanis (2010). Tijd op orde? Een analyse van de tijdsorde vanuit het perspectief van de burger. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Cloïn, M. en M. Souren (2011). Onbetaalde arbeid en de combinatie van arbeid en zorg. In: A. Merens, M. van den Brakel, M. Hartgers en B. Hermans. Emancipatiemonitor 2010 (p. 108–147). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau en Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Hoofman, W., L. Koppes, E. de Vroome, K. Kraan, M. Driessen, en S. van den Bossche (2011). NEA 2010. Vinger aan de pols van werkend Nederland. Hoofddorp: TNO.
- Janssen, B. en W. Portegijs (2011). Betaalde arbeid. In: A. Merens, M. van den Brakel, M. Hartgers en B. Hermans. Emancipatiemonitor 2010 (p. 72–107). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau en Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Koppes, L., E. de Vroome, M. Mol, B. Janssen en S. van den Bossche (2011). Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden 2010. Methodologie en globale resultaten. Hoofddorp: TNO.
- Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (2008). Verkenning Participatie. Arbeid, vrijwillige inzet en mantelzorg in perspectief. Den Haag: Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling.

B.1 Percentage werknemers dat evenveel uren wil werken naar geslacht, huishoudtype, financiële situatie, contractduur, werktevredenheid en problemen met de combinatie van arbeid en zorg (multiële classificatieanalyse)

	N	Voorspeld gemiddelde		Afwijking		F
		ongecorrigeerd	gecorrigeerd voor factoren	ongecorrigeerd	gecorrigeerd voor factoren	
Geslacht						44**
Man	9 313	62,1	64,5	0,5	2,9	
Vrouw	7 939	61,1	58,3	-0,5	-3,4	
Huishoudtype						13**
Paar zonder kinderen	5 193	62,8	61,8	1,2	0,1	
Paar met kinderen	8 887	62,6	62,5	0,9	0,9	
Eenouderhuishouden	648	47,0	50,4	-14,7	-11,3	
Alleenstaand	2 525	59,8	61,2	-1,8	-0,5	
Financiële situatie van het huishouden						24**
Komt veel geld tekort	724	46,0	52,2	-15,7	-9,4	
Komt een beetje geld tekort	2 551	53,6	55,4	-8,0	-6,3	
Komt precies rond	4 412	61,3	61,5	-0,3	-0,1	
Houdt een beetje geld over	7 732	64,8	63,7	3,2	2,0	
Houdt veel geld over	1 834	66,4	65,8	4,8	4,1	
Contractduur						64**
0 tot 17 uur per week	1 426	53,4	55,1	-8,2	-6,5	
17 tot 25 uur per week	2 655	68,4	71,0	6,8	9,3	
25 tot 33 uur per week	2 855	66,5	68,6	4,9	6,9	
33 uur per week of meer	10 316	59,7	58,2	-2,0	-3,4	
Tevredenheid met werk						301**
Niet tevreden	3 623	47,1	49,3	-14,5	-12,4	
(Zeer) tevreden	13 630	65,5	64,9	3,9	3,3	
Problemen met familie/gezin door werk						21**
Nee, nooit	8 052	65,1	63,9	3,4	2,3	
Ja, een enkele keer	7 522	60,5	60,6	-1,1	-1,1	
Ja, (zeer) vaak	1 679	50,2	55,4	-11,4	-6,2	
Problemen met werk door familie/gezin						7**
Nee, nooit	11 954	63,3	62,5	1,7	0,9	
Ja, een enkele keer	4 902	59,1	60,1	-2,6	-1,6	
Ja, (zeer) vaak	397	43,3	54,7	-18,3	-7,0	

Bron: TNO/CBS, Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden 2010.

** significant ($p < 0,01$).

B.2 Percentage werknemers dat minder uren wil werken naar geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, huishoudtype, contractduur, werktevredenheid en problemen met de combinatie van arbeid en zorg (multiële classificatieanalyse)

	N	Voorspeld gemiddelde		Afwijking		F
		ongecorrigeerd	gecorrigeerd voor factoren	ongecorrigeerd	gecorrigeerd voor factoren	
Geslacht						208**
Man	9 342	29,7	20,7	3,5	-5,5	
Vrouw	7 953	22,1	32,6	-4,1	6,4	
Leeftijd						22**
25 tot 35 jaar	4 429	25,7	23,3	-0,5	-2,9	
35 tot 45 jaar	5 202	25,4	25,5	-0,8	-0,7	
45 tot 55 jaar	4 909	26,3	26,5	0,1	0,3	
55 tot 65 jaar	2 755	28,5	31,6	2,3	5,4	
Hoogst voltooide opleiding						6**
Laag (VBO of lager)	3 605	23,0	24,2	-3,2	-2,0	
Midden (HAVO-MBO)	7 313	26,1	27,2	-0,1	1,0	
Hoog (HBO-WO)	6 377	28,2	26,2	2,0	0,0	
Huishoudtype						6**
Paar zonder kinderen	5 209	27,7	25,6	1,5	-0,6	
Paar met kinderen	8 902	25,1	27,3	-1,1	1,1	
Eenouderhuishouden	651	26,3	26,5	0,1	0,3	
Alleenstaand	2 532	27,0	23,3	0,8	-2,9	
Contractduur						442**
0 tot 17 uur per week	1 435	3,4	-0,8	-22,8	-27,0	
17 tot 25 uur per week	2 649	9,7	4,3	-16,5	-21,9	
25 tot 33 uur per week	2 863	21,2	17,7	-5,0	-8,5	
33 uur per week of meer	10 348	35,0	37,9	8,8	11,7	
Tevredenheid met werk						320**
Niet tevreden	3 637	38,1	37,2	11,9	11,0	
(Zeer) tevreden	13 658	23,0	23,3	-3,2	-2,9	
Problemen met familie/gezin door werk						25**
Nee, nooit	8 062	21,8	24,3	-4,4	-1,9	
Ja, een enkele keer	7 544	28,1	26,7	1,9	0,5	
Ja, (zeer) vaak	1 690	39,1	32,8	12,9	6,6	
Problemen met werk door familie/gezin						9**
Nee, nooit	11 985	24,3	25,2	-1,9	-1,0	
Ja, een enkele keer	4 908	29,8	28,4	3,6	2,2	
Ja, (zeer) vaak	402	39,7	29,8	13,5	3,6	

Bron: TNO/CBS, Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden 2010.

** significant ($p < 0,01$).

B.3 Percentage werknemers dat meer uren wil werken naar geslacht, leeftijd, huishoudtype, financiële situatie, contractduur en werktevredenheid (multiële classificatieanalyse)

	N	Voorspeld gemiddelde		Afwijking		F
		ongecorrigeerd	gecorrigeerd voor factoren	ongecorrigeerd	gecorrigeerd voor factoren	
Geslacht						84**
Man	9 626	8,2	14,7	-4,0	2,5	
Vrouw	8 286	16,9	9,3	4,6	-2,9	
Leeftijd						32**
25 tot 35 jaar	4 525	12,7	14,2	0,5	2,0	
35 tot 45 jaar	5 383	12,6	12,2	0,4	0,0	
45 tot 55 jaar	5 130	13,4	13,2	1,2	1,0	
55 tot 65 jaar	2 873	8,5	7,3	-3,7	-4,9	
Huishoudtype						49**
Paar zonder kinderen	5 387	9,6	12,7	-2,7	0,5	
Paar met kinderen	9 216	12,5	10,3	0,3	-2,0	
Eenouderhuishouden	681	26,9	22,8	14,7	10,6	
Alleenstaand	2 627	13,0	15,4	0,7	3,2	
Financiële situatie van het huishouden						76**
Komt veel geld tekort	761	30,2	26,1	18,0	13,8	
Komt een beetje geld tekort	2 653	18,2	17,3	6,0	5,0	
Komt precies rond	4 606	13,7	12,7	1,5	0,5	
Houdt een beetje geld over	8 015	9,2	9,9	-3,1	-2,3	
Houdt veel geld over	1 876	5,9	8,0	-6,3	-4,2	
Contractduur						704**
0 tot 17 uur per week	1 490	43,0	45,4	30,8	33,2	
17 tot 25 uur per week	2 787	21,8	24,4	9,6	12,1	
25 tot 33 uur per week	2 970	12,4	13,6	0,2	1,4	
33 uur per week of meer	10 664	5,4	4,0	-6,9	-8,2	
Tevredenheid met werk						10**
Niet tevreden	3 788	14,9	13,6	2,7	1,4	
(Zeer) tevreden	14 124	11,5	11,9	-0,7	-0,4	

Bron: TNO/CBS, Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden 2010.

** significant ($p < 0,01$).